

TISOVSKÝ MESAČNÍK

Mestské noviny
občanov Tisovca
a Rimavskej Píly
XVI. ročník

číslo 9

september 2007

cena 7,-Sk

Mesto Tisovec, Občiansky výbor Rimavská Píla
a Agentúra Agrum music Hnúšťa

Vás pozývajú na **Deň Rimavskej Píly**

v sobotu 8. septembra 2007

Program:

13.45 – Slávnostné otvorenie
14.00 – Priateľský futbalový zápas Internacionáli –
Hasiči
15.00 – Majstrovský futbalový zápas Rimavská Píla –
Blhovce
17.00 – Vystúpenie FS Vepor Klenovec a FSk Tisovec
18.30 – Finále futbalového turnaja o pohár predsedu
BBSK M. Murgaša
19.00 – Piľanský dreavorubačský trojboj
20.00 – Alalya, Tublatanka
Diskotéka do rána

Vystúpenie Gypsy junior Tisovec - počas prestávok
futbalových zápasov

Predpredaj vstupeniek je v MsKS Tisovec, u Petra
Rukavicu a v Pohostinste na Hlavnej ulici v Rimavskej Píle

**Z ďalších pripravovaných
podujatí a činností:**

8.9. koncertuje DH Hradovanka
pred CSM Marketom o 12.00
hod. počas pripomienky 40.
výročia strojárskych výroby v
Tisovci

10. 9. začíname s modernizáciou
svetelného parku a s montážou
fixného ozvučenia v kinosále

19.9. Mužský spevokol cestuje na
vystúpenie do Bratislavy, kde
bude účinkovať pri odhalení
reliéfu Dr. V. Clementisa v
budove Ministerstva zahraničných
vecí SR

21. a 22. 9. Divadelný festival
FEDIMÁK 2007 (program sa
pripravuje)

V prvý októbrový týždeň
plánujeme začať výmenu okien
spoločenskej sály.

V septembri

Čarovné septembrové dni
ešte so štedrými priehrst'iami slnka...
Potôčik dolu Kadlubným
tak nostalgicky žblnká
pesničku tklivú za letom
našim hubárskym výletom.

Rodinné obedy doma v kuchyni.
Slivkové knedlíky s novým makom.
Skončili deťom letné prázdniny,
končí aj leto s'ahovavým vtákom.
Za novým letom letieť musí
roj lastovičiek i krdeľ divých husí.

V chladivom zátiší záhrady
zrejú ovocné poklady.
V slnečnom žiarení, keď búrka nestone
a vietor nefúka,
si zádumčivé jablone
potichu dofarbujú jablká.
Za humnom, čo ešte starký postavil,
dozretá hruška padla do trávy.

Tajomné septembrové noci...
Počuješ nočné vzdychy hory,
ako v pôrodných bolestiach stoná?
Spod šupky zemskej kôry,
z vlhkého listnatého lona
úchvatnou pantomímou
sa na svet tlačia hnedé hlávky hribov.

A ak sa zrazu prudko ochladí,
prepadnú horu záletnícke nálady.
Brumendom, basom, barytónom
sem-tam aj vyšším žiadostivým tónom
večerná hora zahučí.
Och, paroháči, zamilovaní po uši!

Pôjdeme zase na planinu s Helenou
počuvať milostné ouvertúry jeleňov.

František Bábela

Základná organizácia Slovenského
zväzu chovateľov v Tisovci
a Okresný výbor SZCH
v Rimavskej Sobote
Vás pozývajú na
**II. tisovskú propagačnú výstavu
drobných zvierat**
29. a 30. septembra 2007
v letnej záhrade reštaurácie Dariján.

Výstava bude otvorená:
v sobotu 29.9. od 9.00 - 17.00
v nedeľu 30.9. 8.00 - 14.00

Vstupné:
dospelí: 20,-Sk
deti do 15 r. zdarma

**Mesto Tisovec
Obce Pohorelá a Závadka nad
Hronom**

Hostom večera budú operní speváci
Richard Šveda a Zuzana Dunajčanová
s klavírnym doprovodom Branka Ladiča

29. september 2007

8,00 – 15,00h

26. ročník turistického prechodu
Clementisovou cestou
Odchod vlaku o 8,07h z veľkej stanice

Občerstvenie na Burde

15,30h

Kladenie vencov k pomníku a návšteva
Rodného domu Dr. Vladimíra Clementisa
16,30h, Kinosála MsKS
Spomienkový večer

Vás srdečne pozývajú na podujatia, ktoré sa
uskutočnia pri príležitosti výročí štátnika,
politika, právnika a publicistu

Dr. Vladimíra Clementisa

Podujatia sa uskutočnia pod záštitou
predsedu vlády Slovenskej republiky doc.
JUDr. Róberta Fica CSc. a predsedu
Banskobystrického samosprávneho kraja
Doc. Ing. Milana Murgaša, Csc.

Program:

28. september 2007

14,00h, Kinosála MsKS

Slávnostné otvorenie primátorom mesta
Tisovec Ing. Petrom Mináčom

Príhovor predsedu vlády Slovenskej
republiky doc. JUDr. Róberta Fica, CSc.

„Vladimír Clementis a súčasnosť“, Martin
Krno - Klub Nového slova

Fragment z divadelnej hry Ľuboša Juríka
„Ministrova smrť“, hrá Ján Kroner a Ivan
Vojtek st.

15,30h, Evanjelický kostol

Koncert venovaný obetiam represálií 50.
rokov

Vystúpia domáce hudobné telesá, hostia
z partnerských miest Ludgeřovice, Putnok
a Nowy Zmigród.

Podujatia finančne podporuje aj
Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

Konalo sa v zasadacej sieni radnice 30. 8. 2007.

Vzalo na vedomie

- INFORMÁCIE zo zasadnutí stálych komisií MZ a Výboru m.č. Rimavská Píla
- SPRÁVU o činnosti Mestskej polície v Tisovci za 2. štvrťrok 2007
- SPRÁVU o plnení rozpočtu mesta za 1. polrok 2007
- VYHODNOTENIE XIII. Dní mesta Tisovec
- SPRÁVU hlavnej kontrolórky mesta o kontrole hospodárenia a nakladania s majetkom mesta a **uložilo** hlavnej kontrolórke mesta vykonať kontrolu plnenia opatrení na odstránenie nedostatkov
- informatívnu správu o pripravovaných projektoch mesta
- INFORMÁCIE primátora mesta

Schválilo:

- spoluprácu mesta s občianskym združením RESCUE TEAM SLOVAKIA a spoločnosťou SLOVAK RADAR, a.s. pri realizácii projektu "Chráň svoje dieťa", **odporučilo** primátorovi mesta uzatvoriť s nimi zmluvu o spolupráci
- členský príspevok vo výške 20.-Sk/obyvateľ pre verejnosúkromné partnerstvo Muránska planina
- navrhované počty žiakov v školskom roku 2007/2008 v ZŠ Dr.V.Clementisa v Tisovci a ZUŠ v Tisovci a počty prijímaných detí v MŠ Tisovec a MŠ Rimavská Píla a **vzalo na vedomie**, že k úprave v učebných plánoch a v skladbe vyučovacích predmetov v školskom roku 2007/2008 nedochádza
- účelové navýšenie dotácie z rozpočtu mesta pre Základnú umeleckú školu v Tisovci na výstavbu –

MESTSKÉ ZASTUPITEĽSTVO

- zriadenie 2 tried a skladu pre upratovačku vo výške 30 000.- Sk
- DOPLNOK Štatútu mesta Tisovec (pozn. red.: ide o texty týkajúce sa znelky mesta)
- ÚPRAVU rozpočtu mesta na rok 2007 rozpočtovým opatrením č.2 podľa prílohy k tomuto uzneseniu
- ZMENY a doplnky VZN o poskytovaní opatrovateľskej služby a o spôsobe určenia úhrady za poskytnutú opatrovateľskú službu
- príspevok mesta na spoločné stravovanie pre dôchodcov a ťažko zdravotne postihnutých občanov v mestom určených zariadeniach Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb v Tisovci - Materská škola v Rimavskej Píle
- výšku príspevku na stravovanie pre dôchodcov a ťažko zdravotne postihnutých občanov podľa tabuľky č.1 od 1. 10. 2007
- ukončenie nájomného vzťahu nájmu nájomných bytov v 30 b.j. na ulici Jesenského č.s. 1470 v Tisovci v zmysle čl.IV. ods.2 písm. a/ dohodu nasledovne :
 - Elena ČUROVÁ – garsónka ZŤP č.3 k 31.7.2007
 - EGT David Aaron FIALA – 2 izbový byt č.1 ZŤP k 31.8.2007
- A/ XXIV.poradovník na pridelenie voľných bytov v 30 b.j. na ulici Jesenského č. 1470 v Tisovci pre nasledovného uchádzača: David Aaron FIALA, dvojizbový byt č.1 ZŤP a jeho pridelenie

- na základe žiadosti pre Evanjelický a.v. cirkevný zbor v Rimavskej Píle úhradu z rozpočtu mesta
- kapitoly 0.8.4.0 náboženské a iné spoločenské služby vo výške 20 000.- Sk
- jednorazovú dávku vo výške 2 000.- Sk pre Evu OLÁHOVÚ, bytom Tisovec, Hviezdoslavova 334
- odpredať pozemky z majetku mesta - parcela číslo 7106/2 o výmere 105 m2 a parcela číslo 7107/15 o výmere 365 m2 podľa geometrického plánu číslo 36766305-17/2007 formou verejnej súťaže

Súhlasilo:

- s vypracovaním komunitného plánu sociálnych služieb v meste a **uložilo**:
 1. prednostke ms. úradu predložiť: a) harmonogram vypracovania komunitného plánu, b) návrh na vytvorenie riadiacej štruktúry pre komunitné plánovanie
 2. vedúcej ekonomického a majetkového oddelenia vyčleniť v návrhu rozpočtu na rok 2008 príslušné finančné prostriedky na vypracovanie a uskutočnenie plánu

Splnomocnilo:

- primátora mesta o dočasnú finančnú pomoc z rezervného fondu mesta na odstránenie havárie - opravu strechy spôsobenej živelnou pohromou pre bytové spoločenstvo OSEMBYT, Hviezdoslavova 962 a RIMAVABYT Hviezdoslavova 1106

Nasledujúce septembrové zasadnutie zastupiteľstva sa bude konať 20.9.2007 v Kultúrnom dome na Rimavskej Píle o 16.00 hod.

z uznesení MsZ spracovala redakcia

Glosár tisoovského parlamentu

Po letných prázdninách sa tisoovský parlament zišiel na zasadnutí dňa 30.8.2007. Zdalo sa, že program 22 bodov bude vyčerpaný raz – dva, nakoniec z toho bolo rekordne dlhé 7-hodinové zasadnutie. Niektoré hlasy volajú po priamych internetových prenosoch zo zasadnutí MsZ. Som zvedavý, kto z nadšencov by vydržal sedieť sedem hodín pred počítačom...

Rušná debata sa rozprúdila už pri interpeláciách. Dôvodom boli pripomienky niektorých prítomných občanov, ale aj poslancov, k znečisťovaniu mesta, hlavne časti Skalička, emisiami z Vápenky. Po obnovení pálenia vápna koksom sa podľa občanov šíri z Vápenky hlavne v podvečerných a nočných hodinách sýrny prach znečisťujúci životné prostredie v meste. Občania žiadali obmedzenie znečisťovania, umiestnenie monitorovacej stanice na nepretržité meranie exhalátov a vypracovanie štúdie na posúdenie dlhodobých dôsledkov zaťaženia životného prostredia v meste emisiami z Vápenky. Prítomný riaditeľ Vápenky obšírne argumentoval, ako nový podnik Calmit a.s. investuje do ochrany životného prostredia v meste – nainštalovali sa nové filtre za 30 miliónov zachytávajúce 80% prachu, rozbieha sa výstavba novej pece za 271 miliónov, ktorá bude omnoho ekologickejšia ako sú terajšie, dovtedy bude pracovať len jedna pec na koks, betónujú sa cesty do kameňolomu, zlikvidovala sa prašná linka na výrobu piesku, do 31.12.2008 sa má zlikvidovať dechtové jazierko atď. Napriek všetkým opatreniam bolo konštatované, že emisie sa ktovie akými tajuplnými cestičkami dostávajú z fabriky do ovzdušia a prístávajú na hlavách a majetku občanov mesta. A tí, súc po desaťročia zvyknutí na pomalé vápenné prihnojovanie, nemienia donekonečna trpieť znečisťovanie ovzdušia v meste, ktoré by malo byť bránou do národného parku a oázu zdravého života v lone majestátnych hôr. A tak primátor mesta rozhodol, že napíše list majiteľom fabriky, v ktorom ich upozorní na pripomienky občanov.

Zaujímavým bodom programu bolo schválenie spolupráce s občianskym združením RESCUE TEAM SLOVAKIA a spoločnosťou SLOVAK RADAR

a.s. pri realizácii projektu „Chráň svoje dieťa“. Podstatou projektu je namontovanie jedného, neskôr viacerých radarov na meranie rýchlosti v meste, fungujúcich v automatickom režime. Na základe fotiek z radaru by mestská polícia mohla inkasovať pokuty za prekročenie rýchlosti tam, kde je rýchlosť znížená dopravnou značkou. Všetci vieme, koľko je v meste šialencov letiacich 80 – 100 km rýchlosťou tam, kde je predpísaná 40-tka, takže radar by bol veľmi prospešná vec. Problémom je veľké administratívne zaťaženie polície pri vyberaní poplatku, prípadne pri odstupovaní priestupkov na dopravný inšpektorát. Napriek tomu zastupiteľstvo rozhodlo, že ide do projektu a poverilo primátora podpísať zmluvu.

Zastupiteľstvo ďalej zobralo na vedomie plnenie rozpočtu mesta na 1.polrok 2007 a schválilo jeho drobné úpravy.

Bez väčších výhrad prešlo aj vyúčtovanie XIII.Dní mesta. V rozpočte bolo na ne plánované 100.000.- Sk, prečerpalo sa 108.166.-Sk, ale z toho bolo sponzorských 57.000.-Sk (mimo programov, ktoré platila priamo agentúra Agrum Music zastrešujúca profesionálne programy), takže polovica plánovaných financií sa usporila.

Mimoriadne zaujímavým a pre budúcnosť mesta dôležitým bodom programu bola informatívna správa o pripravených projektoch mesta a ich aktuálnosti. Ako všetci vedia, v minulých volebných obdobiach bolo schválených niekoľko projektov, ktoré by mali byť financované z prostriedkov EÚ či iných zdrojov za finančnej spoluúčasti mesta. Niektoré z nich sú už passé, ako napr. slávny projekt plavárne v kotolni (zostalo z neho vybudovanie športovísk na školskom dvorci) či prestavba kotolne Hradová na štiepku (prestavovať sa má kotolňa Stred). Iné projekty sú zrelé na vážnu úvahu o ich účelnosti a na ich úpravy. Najkontroverznejším je bezpochyby projekt Stavebných úprav Základnej školy, kde sa má za astronomickú sumu 376 miliónov urobiť celková rekonštrukcia, vybudovať internát pre EGT, priestory pre materskú školu (prestáňovanú z Daxnerovej ul.), ZUŠ a učiteľské byty. Od začiatku tvrdím, že tento projekt je až príliš veľkorysý, finančne premrštený a čo sa týka budúcej prevádzky, veľmi diskutabilný.

Spojiť do jedného komplexu materskú školu, základnú školu, ZUŠ, byty a internát pre EGT, je z hľadiska využívania priestorov v budove, ale aj v jej okolí veľmi otázne. Nehovoriac o rozpočte, za ktorý by sa dala v meste vybudovať kompletná infraštruktúra či postaviť množstvo iných prospešnejších stavieb. Zástancovia projektu tvrdia, že veľké projekty majú väčšiu šancu získať podporu EÚ. Ja tvrdím, že toto nie je veľký projekt. Je to len rekonštrukcia jednej budovy s minimálnym prínosom pre budúcnosť mesta, ale za to s absurdne nafúknutým rozpočtom.

Otázna je aj budúcnosť ďalších projektov – rekonštrukcia tzv. „mestského domu“ (starej radnice), rekultivácia skládky pri Kvadrovni, či dažďová kanalizácia na Bakuliniho ul. Vzhľadom k tomu, že ešte nie sú známe výzvy v jednotlivých grantových programoch, definitívne rozhodnutie o jednotlivých projektoch sa odkladá až po ich zverejnení. Dobrá správa pre všetkých milovníkov vody a letnej rekreácie – s plnou vážnosťou sa pripravuje projekt vybudovania rekreačnej zóny s kúpaliskom, športoviskami a s prepojením na Šťavicu ako oddychovú zónu.

Z ďalších bodov programu v stručnosti spomeniem schválenie príspevku mesta na spoločné stravovanie dôchodcov a ŽTP (dôchodcovia a ŽTP s príjmom do 8.500.-Sk dostanú od mesta príspevok 30% z ceny stravného lístka, osamelo žijúci 50%, ak sa budú stravovať v Domove dôchodcov, resp. v Materskej škole R.Píla).

Mesto schválilo aj poskytnutie finančnej pomoci pre občanov postihnutých veterom smrťou. Primátor mesta bol poverený dohodnúť s občanmi formu a rozsah pomoci, ktorá by mala slúžiť hlavne na obnovu strhnutých a poškodených striech.

Mestské zastupiteľstvo prejednálo a schválilo aj ďalšie body programu. Uznesenia k nim sú súčasťou iného príspevku, takže sa nebudem opakovať.

Na záver pozývam všetkých na Deň Rim.Píly v sobotu 8.9.2007. Pestrý program začne od 13:45 slávnostným otvorením a vyvrcholí koncertom Alalaya a Tublatanky od 20:00 a diskotékou do rána. Takáto si adaj len nenaháte ujsť!

J.Lacko

Sviatok, ktorý už u nás akosi upadol do zabudnutia. Po rokoch som opäť videla nádherné, neuveriteľné tvary dožinkových vencov uvitých z prvých i posledných skosených klasov pšenice. A bochníky chleba. Lákavé, upečené do chrumkava. Jeden v podobe sladkej révy, iný zvinutý do okrúhleho venca, či hladký, jednoduchý s krížikom navrchu. Všetko podčiarknuté bielymi krojmi vyzdobenými modrými stuhami, či honosnými s bohatou farebnou výšivkou a ligotavými flitrami. Nezabudnuteľné. Tak ako i prijatie a starostlivosť o Dychovú hudbu Hradovanka v Nowom Żmigrode v Poľsku.

Ale pekne po poriadku. DH Hradovanka bola ďalším z našich miestnych súborov, ktorá išla prezentovať slovenskú, samozrejme i tisoovskú kultúru do zahraničia. Veľká radosť, no i veľká zodpovednosť. Výber skladieb, nácviky, zostavenie programu, rozpravy, zmeny, úpravy a konečný scenár. Hotovo.

Sobota 25. august 2007. Krásne slnečné ráno. Úsmevy, víťania, pozorné nakladanie hudobných nástrojov do autobusu pred Daxnerovým domom, kontrola platnosti občianskych preukazov a jeden chýbajúci člen! Po riadnej dávke nervozity sa s pochopením všetko dalo do poriadku a „... ta sa Slovák do sveta!“

Po dvestošesťdesiatich kilometroch, piatich hodinách a dvoch kratulinkých prestávkach sme sa

Dni chleba

presne o 13.30 hod. zastavili na námestí v Nowom Żmigrode. Odtiaľ sme sa, už so sprievodcami, presunuli do rekreačného strediska pri obci Krempna.

Očarilo nás nádherné, čisté, upravené okolie, plné kopcov, kvetov a dobieďavých ôs. Tie, aby sme sa rýchlo prebrali z opojenia, nám ihneď ukázali svoju pichľavú aktivitu. No prekonalí sme i tieto nástrahy matky prírody a po krátkom oddychu si muzikanti vybrali z puzdier ligotavé hudobné nástroje, speváci prichystali hlasivky a začala náročná trojhodinová skúška pod prisným okom i uchom dirigenta Mgr. Milana Matuchu. Taká istá skúška prebehla i na druhý deň, v nedeľu dopoludnia. Po výdatnom obede, poďakovaní za starostlivosť obsluhujúcemu personálu, sme sa presunuli autobusom priamo do obce Krempna, kde sa konali už spomínané dožinkové slávnosti, v Poľsku nazývané Dni chleba.

To bola paráda. Veľkolepý sprievod, vyzdobené hnedé i čierne tátoše, muži, ženy i rozžantené a nedečkávané deti v typických krojoch zo všetkých okolitých obcí, harmonikári, celé ľudové orchestre, medovníky, výšivky, ... nuž všetko, čo človek dokáže vyrobiť svojimi šikovnými rukami.

Priatelja. Netreba veľa slov. Stačí úprimný pohľad do očí, pevný stisk ruky. Priniesli sme pozdravy zo susedného Slovenska, malé

pozornosti, no najmä pekné piesne z úprimného srdca. Hodinový koncert. Koncert doslova.

Chlapci z dychovky vložili do hrania celú svoju dušu. Tempo, dynamika, citovosť. Spokojnosť bolo vidno na skromnom úsmeve dirigenta. Sólové výkony hráčov i spevákov. Bolo naozaj pozerat', bolo čo počúvať. Potlesk, v druhej polovici koncertu nielen raz zvolané: „Bravo, bravo!“ , úprimné poďakovanie od starostu Krzysztofa Augustyna, ako i od predsedu rady obce Zenona Książkiewicza a Jerzyho Dębica.

Šťastie žiarilo z očí nielen publiku, ale i nám všetkým z DH Hradovanky. To sa nečakane umocnilo ďalšími dvoma! pozvaniami do Poľska od starostov z blízkych družobných okresov pri Nowom Żmigrode. Jedno sme museli odmietnuť, pretože termín korigoval s našimi oslavami V. Clementisa v posledný septembrový víkend, no druhé pozvanie je aktuálne v máji 2008 a ústny súhlas už máme i od nášho primátora Ing. Petra Mináča. Ďakujeme!

Takto si iste všetci predstavovali spoluprácu na báze kultúry medzi partnerskými mestami, keď sa prvýkrát podpisovali preambuly v rámci Vyšegrádskej štvorky. Stalo sa. Verím, že sa v týchto dimenziách bude i naďalej rozvíjať. Je to potvrdenie, že medzi dobrými ľuďmi netreba hraníc, lebo hudba ľudí spája a otvára všetky srdcia dokorán. Dychovkári, držme sa!

Mgr. M. Svobodová

Čas sa zastaviť nedá. Zdá sa mi, že len nedávno bol 15 jún 2002, kedy sa uskutočnilo naše stretnutie po 50 rokoch od ukončenia Základnej školy v našom rodnom Tisovci. Martin Rázus povedal: „Sladkosť domova nie je v pohodlí, ani v hojnosti, ale v tej tajomnej hudbe srdca, čo náležia k sebe.“ A práve v duchu týchto krásnych slov sa nieslo aj naše znovustretnutie po 55 rokoch 23. júna 2007.

Už prvé chvíle, vzájomné zvítanie, privítanie našej milej pani učiteľky Márie Daxnerovej, potom krásne prijatie na mestskom úrade, kde pri slovách manželov Lazákovcov, ako aj pri speve p. Pavlíkovej a p. Kriškovej sa nám nejednej zaleskla slza v oku. Toto všetko je len dôkazom, že sme znovu tam, kde patrime, kde sme medzi svojimi.

V príjemnom prostredí sa potom už ako z filmového plátna začali odvíjať spomienky. Mínútu ticha sme si utčili pamiatku spolužiakov, ktorí už nie sú medzi nami. Sme už vo veku, kedy nás ubúda. Za tých 5 rokov je nás o 2 menej, čiže z pôvodných 37 žiakov je nás len 26. Srdečný pozdrav s prianím sil a zdravia sme poslali nášmu dobrému pána učiteľovi Valentovi a tiež sme si pripomenuli tých, ktorí sa z akýchkoľvek príčin nemohli tohto stretnutia

zúčastniť. Vrátili sme sa v spomienkach k rokom prežitým v školských laviciach, k našim detským a dievčenským priateľstvám, k nezabudnuteľným zážitkom, spomenuli sme na našich dobrých a múdrych učiteľov, zas sme sa stali Ankami, Marinkami, Vierkami a bolo nám dobre. Z detských radostných rokov sme sa preniesli do súčasnosti a porozprávali sme si o svojich životoch, v ktorých sa striedali vzostupy, ale aj pády, radosti a starosti, pochválili sme sa svojimi vnúčatami, niektoré aj pravnúčatami. Bolo stále o čom hovoriť. Hoci sú už naše tváre zbrádené vráskami, hlavy pokryté šedinami, telá poznačené chorobami, naše srdcia a duše precítili všetko to pekné a dobré čo nám život dal a z čoho sa môžeme aj dnes tešiť. Za celé toto pre nás vzácne stretnutie za jeho zorganizovanie a zabezpečenie ďakujem svojim bývalým spolužiačkam Márii Roháčovej rod. Rosiarovej a Anke Štulajterovej rod. Murgačovej a dúfam, že o 5 rokov sa znovu stretneme, ako sme si sľúbili. A sľuby treba plniť.

Mgr. Judita Laudárová rod. Kováčiková

Stretnutie po 55 rokoch

Z činnosti primátora mesta v júli a auguste 2007

- 2. – 9.7. Čerpanie dovolenky
- 11.7. Pracovné stretnutie s riaditeľkou Evanjelického gymnázia Tisovec a súkromným podnikateľom k problému – internát pre študentov
- 14.7. Pracovná návšteva predsedu vlády SR Róberta Fica v Tisovci
- 17.7. Pracovné rokovanie o postupnosti krokov k schválenej Koncepcii tepelného hospodárstva (zúčastnil sa Mgr. M. Keleti)
- 20.7. Vyhodnotenie Regionálnej výstavy o CR v Tisovci a návrh koncepcie výstavy o CR na rok 2008 na Úrade Banskobystrického samosprávneho kraja
- 24.7. Pracovné rokovanie so zástupcami Ministerstva zahraničných vecí SR v Bratislave k odhaleniu reliéfu Dr. Vladimíra Clementisa, pri príležitosti 105. výročia jeho narodenia a 55. výročia úmrtia, v budove ministerstva (uskutoční sa 19.9.2007)
- 25.7. Pracovné rokovanie so zástupcami ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Rimavská Sobota o možnosti

vypracovania projektov na čerpanie finančných prostriedkov cez Fond sociálneho rozvoja

- 31.7. Pracovné rokovanie so zástupcami Banskobystrického samosprávneho kraja, Regionálnej správy ciest a poslancov mestského zastupiteľstva p. J. Lacku a M. Šlajfera k požiadavke občanov Rimavskej Píly vybudovania chodníka na Hlavnej ulici
- 1.8. Prvé pracovné rokovanie so zástupcami Obvodného úradu v Rimavskej Sobote k príprave materiálu na výjazdové zasadnutie vlády SR
- 3.8. Stretnutie poslancov Banskobystrického samosprávneho kraja za okres Rimavská Sobota
- 6. – 17.8. Čerpanie dovolenky
- 20.8. Pracovná porada k úlohám na mesiac september – Deň Rimavskej Píly, Vybudovanie Náučného chodníka Hradová, Pripomienka výročí Dr. V. Clementisa
- 22.8. Druhé pracovné rokovanie so zástupcami Obvodného úradu v Rimavskej Sobote k pripravovanému materiálu na výjazdové zasadnutie vlády SR
- 23.8. Rokovanie Zastupiteľstva Banskobystrického samosprávneho kraja v Banskej Bystrici
- 30.8. Rokovanie Mestského zastupiteľstva v Tisovci

Pod'akovanie

Vážený pán primátor!

Dovoľte mi vyjadriť veľkú radosť a srdečné poďakovanie za Vašu pozornosť a darček v podobe nádhornej publikácie o meste, ktorého Ste primátorom. Pri listovaní sa v mojom vnútri oživovali spomienky na mnohé návštevy Tisovca, i keď boli väčšinou služobné. Boli to predovšetkým vzácní ľudia, s ktorými som sa mohol stretnúť, ľudia, ktorí svojim intelektom a energiou narušali obruče rezignácie, maloduchosti a pocitu zapadákov a dvíhali ľudské duše i srdcia k hrdosti na mesto, jeho obyvateľov i k životu, ktorý treba prežívať dôstojne. To patrí k tomu krásnemu kraju od dávna, aby vnútorné krásni ľudia kultivovali krajinu i človeka.

Želám Vám osobne i milému Tisovcu pokojný život v radosť z každého dňa, ktorý nám je darovaný, Božiu milosť a požehnanie, ktoré obsahuje všetko potrebné a zostávam s úprimným pozdravom a úctou

Skalica, 12.7.2007

Ivan Osuský, biskup v.v.

Kalendár výročí osobností Tisovca a Rimavskej Píly

Teofil Tertulián Bohumil Nosák

120. výročie úmrtia evanjelického kňaza, študentského a národného pracovníka, veršovca

Narodil sa 14.10. 1819 v Tisovci. Základné vzdelanie získal v Čiernej Lehote. V rokoch 1832-1836 študoval syntax, rétoriku a gramatiku na evanjelickom lýceu v Levoči, v rokoch 1836-1837 na gymnáziu v Gemeri, v rokoch 1837-1842 filozofiu a teológiu opäť v Levoči a v roku 1847 bol vysvätený za kňaza. Bol vychovávateľom dcéry Jána Kollára v Pešti. V rokoch 1847-1877 bol evanjelickým farárom v Sabinove. Od roku 1877 žil v Čiernej Lehote, kde prevzal od otca farský úrad. kde pod ťarchou národnostného presnasledovania uhorskou cirkevnou šľachtou spáchal samovraždu 2.9.1887.

V Levoči patril k najaktívnejším členom i funkcionárom Spoločnosti československej i Ústavu reči a literatúry. Bol jedným z iniciátorov vydania zborníka *Jitřenka* (1840), v ktorom vyšla aj jeho príležitostná po česky písaná poézia s romantizujúcimi vlasteneckými motívmi. Taktiež prekladal z ruštiny.

Vladimír Clementis

105. výročie politika, publicistu, štátnika

Narodil sa 2.9.1902 v Tisovci. Základné vzdelanie získal v rodisku. V rokoch 1913-1921 študoval na gymnáziu v Skalici. Právo vyštudoval na Právnickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe, z toho dva semestre strávil na univerzitách v Nemecku a vo Francúzsku. Počas štúdií v Prahe bol spoluzakladateľom skupiny a časopisu DAV, v ktorom pracoval až do jeho zániku v roku 1937. Do roku 1939 mal advokátsku kanceláriu v Bratislave. V politických procesoch obhajoval príslušníkov robotníckej triedy a členov KSČ. Po rozbití republiky emigroval do Francúzska, odtiaľ do Anglicka. V Londýne pôsobil ako publicista, vystupoval v československom rozhlasovom vysielaní BBC, kritizoval klérofašistický režim na Slovensku, napísal a vydal viaceré štúdie, redigoval *Nové časy*. Po oslobodení bol poslancom Národného zhromaždenia a štátnym tajomníkom na Ministerstve zahraničných vecí.

V rokoch 1948-1950 bol ministrom zahraničných vecí. V marci 1950 ho krivo obvinili z intelektuálneho vzťahu k robotníckej triede a strane, z maloburžoáznej kolísavosti. V januári 1951 ho zatkli a 20.-28. 11.1952 bol v Prahe odsúdený na trest smrti. Rozsudok bol vykonaný 3.12.1952. (V decembri si pripomenieme 55. výročie úmrtia.) V roku 1963 bol politicky i občiansky plne rehabilitovaný.

Jeho predvojnová publicistická činnosť je v základe zhrnutá v dvoch zväzkoch pod názvom *Vzduch našich čias* (1967). Londýnska publicistika vyšla v knihe *Odkazy z Londýna* (1947). V londýnskej emigrácii vydal aj viacero brožúr politického obsahu, zostavil dva zborníky slovenskej poézie *Zem spieva* (1942) a *Hnev svätý* (1944). Z jeho literárneho diela tematicky vybočujú knihy *Nedokončená kronika* (1964), v ktorej spomína na detstvo, dospievanie a rodinné prostredie, a korešpondencia s manželkou Lídou *Listy z väzenia* (1969).

Ctibor Štítnický, vl. meno: Tibor Dörner

85. výročie narodenia básnika, prekladateľa

Narodil sa 6.9.1922 v Štítniku. V rokoch 1938-1942 študoval na gymnáziu v Tisovci, kde aj maturoval. V rokoch 1942-1944 pokračoval v štúdiu na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, ale štúdiom nedokončil. V roku 1944 vstúpil do odboja ako člen partizánskej skupiny Slávia v Gemeri, neskôr bol hlásateľom a redaktorom Slobodného slovenského vysielateľa v Banskej Bystrici a od februára 1945 vo frontovom vysielaní v Košiciach. V rokoch 1945-1949 pracoval v bratislavskom rozhlase, v rokoch 1949-1950 na Ministerstve informácií v Prahe, v rokoch 1950-1957 bol tajomníkom Zväzu slovenských spisovateľov, v rokoch 1959-1960 bol redaktorom vydavateľstva Slovenský spisovateľ, neskôr bol riaditeľom tohto vydavateľstva. V rokoch 1960-1963 pracoval v redakcii Kultúrneho života, v rokoch 1966-1970 bol riaditeľom Československého filmu v Bratislave a od roku 1970 do odchodu do dôchodku pôsobil v Slovenskom knižnom veľkoobchode.

V roku 1942 spolu s Milanom Krausom redigoval zborník literárnych prác študentov tisovského gymnázia *Kniha priateľov*. Svoju prvú básnickú zbierku *Presypacie hodiny* vydal v roku 1943. Ďalšie zbierky sú: *Červená šatka* (1946), *Pochod miliónov* (1949), *Jarná pieseň družstevníka* (1950), *Rodina* (1952), *Na teba myslím* (1954), *Chlieb a ruže* (1959). Pre deti napísal dve knihy veršov: *Jarný karneval* (1962) a *Rozprávky na predaj* (1968). Výbery z básnickej tvorby vydal pod názvom *Sínovrat* (1962), *Ostaň tu ešte chvíľku* (1966). Z cesty po Maďarsku vydal cestopis *Maďarská rapsódia* (1956). Zostavil tiež niekoľko zborníkov poézie a prózy, do ktorých napísal aj úvody. Prekladal z maďarčiny, nemčiny a ruštiny. Zomrel 12.6.2002 v Bratislave.

Mária Loyová, rod Tandlerová

25. výročie úmrtia učiteľky, literárnej historičky
Narodila sa 28.1.1915 vo Svätom Antone V rokoch 1926-1934 študovala na gymnáziu v Rožňave a v rokoch 1934-1938 na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. V rokoch 1938-1945 bola profesorkou slovenčiny na gymnáziu v Tisovci, od roku 1945 až do odchodu na dôchodok v roku 1969 na gymnáziu v Rimavskej Sobotě.

Počas Slovenského národného povstania bola korektorkou povstaleckých novín *Zvesti* z tisovskej posádky v Tisovci. Vo svojej publikačnej činnosti sa zamerala na literárne postavy Gemera. V roku 1963 vydala knihu *Literárna minulosť a prítomnosť okresu Rimavská Sobotka*. Spracovala monografiu Petra Kellnera – Hostivíta Tisovského, ktorú publikovala v edícii Literárne postavy Gemera. Bola spoluzakladateľkou Gemerských kultúrnych dní, patrila k zakladateľom Gemerskej vlastivednej spoločnosti i Slovenského zväzu žien v Rimavskej Sobotě. Zaujímala sa o skvalitnenie pedagogickej práce, svoje články o využívaní múzejných zbierok na hodinách dejepisu, o začlenení regionálnych prvkov do vyučovacieho procesu publikovala v zborníku *Škola a práca*. Zomrela 10.9.1982 v Spišskej Novej Vsi.

Miroslava Kojňoková

BLAHOŽELÁME

V polovici augusta oslávili svoje osemdesiate narodeniny Ing. Ľubomír Hájek, vysokoškolský učiteľ, dlhoročný riaditeľ Hlavnej banskej záchrannej stanice v Ostrave - Radvaniciach a uznávaný odborník v oblasti záchranárstva a bezpečnosti banskej prevádzky u nás i vo svete.

Ľubomír Hájek sa narodil 15. augusta 1927 v Tisovci. Základnú školu začal navštevovať v Košiciach, neskôr v Bratislave, kde aj zmaturoval v roku 1946. Navštevoval Vysokú školu technickú, odbor baníctvo. Po prvej štátnej skúške v roku 1948, v polovici štúdia odchádza na Vysokú školu bankú v Ostrave, ktorú úspešne ukončil v roku 1950. Na tejto škole pedagogicky pôsobí do roku 1956, kedy nastúpil na vtedy existujúcu Baňu Stalin v Ostrave Hermaniciach do funkcie vedúceho vetrania šacht a vedúceho závodnej banskej záchrannej služby. V októbri 1958 nastúpil na Hlavnú bankú záchranú stanicu v Ostrave – Radvaniciach, kde pôsobil nepretržite viac ako 27 rokov ako jej riaditeľ. Za jeho vedenia prešla stanica rozsiahlou modernizáciou nielen v oblasti technického vybavenia, ale hlavne organizáciou a záchranárskou taktikou uznávanou nielen v našich baniach, ale aj vo všetkých štátoch bývalého RVHP. Po roku 1988 posilnil rady vedeckých pracovníkov na VVUÚ Ostrave Radvaniciach a o dva roky neskôr vrátil sa opäť k pedagogickej činnosti na GVF VŠB v Ostrave. Bol zakladateľom odborného časopisu „Záchranár“ a jeho dlhoročným predsedom redakčnej rady. Je autorom mnohých odborných článkov a statí a tiež spoluautorom učebnice *Důlní záchranářství* (Hájek, Fastej, Praha, SNTL, 1977) a *Baňské záchranářství* (kompendium pre bankých záchranárov, Montanex a.s. Ostrava, 2000). Bol známy osobnou účasťou na mnohých záchranárskych akciách a členom komisií, spojených s likvidáciou havárií. Zaslúžil sa o uzavretie dohody medzi bankými záchranármi vtedy medzi štátmi RVHP, s vyústením do integrovaného Štábu banskej záchrannej služby, ktorej sa stal jej prvým predsedom.

Na Slovensku je málo známy, ale na Ostravsku ho pozná každý, čo len trochu pričuchol k baníctvu. Lebo ešte aj vo svojom veku 80 rokov pravidelne prispieva do odborných baníckych časopisov formou informácií záchranárstva z celého sveta. Je neprekonaný vo svojich zdrojoch informácií z tejto problematiky.

A tak súčasnému nestorovi banského záchranárstva prajeme dostatok zdravia do ďalších rokov, duševnej pohody, elánu a životného optimizmu.

bývalí a súčasní bankí záchranári celej Českej republiky,
Ing. Ján Čipka

Moja platobná neschopnosť

V júni t.r. som si podala na MsÚ v Tisovci žiadosť na dočasné pridelenie jednoizbového bytu v zelenej bytovke na Jesenského ulici 1470. Vyplnila som potrebné tlačivo formou dotazníka a uviedla som pravdivo všetko, čo dotazník požadoval. Priložila som doklady o mojej finančnej situácii, v ktorej som sa v čase podania žiadosti nachádzala. Platila som pôžičku pre s.r.o. ADI Banská Bystrica v mesačných splátkach 1422,- Sk, ktorú som si musela zobrať na opravu zdevastovaného bytu, do ktorého som sa nastťahovala a pretože som podvodom prišla o niekoľko stotisícovú sumu peňazí, musela som to takto poriešiť. Pôžička mi skončila v júli t.r., ďalšiu pôžičku od Providentu som doplatila tiež v júli sumou asi 350,- Sk. Z dôchodku 9672,- Sk platím od decembra 2006 exekúciu za cudziu osobu v mesačných splátkach 2198,- Sk, čo je v súdnom jednaní. Ešte platím mobil v mesačných splátkach 500,- Sk. Do dotazníka som tiež uviedla aj môj zdravotný stav, kde som uviedla moju zákernú nevyliciteľnú chorobu, s ktorou denne bojujem o život.

Bol mi ponúknutý byt na Jesenského ulici 1470 a to malometrážny jednoizbový s mesačnou platbou 4400,- Sk - okrem elektrickej energie. Táto suma sa mi zdá byť privysoká. Do bytu by som si musela zobrať len najnutnejšie veci z môjho terajšieho štvorizbového bytu, čím som si musela hľadať nejakú miestnosť na uskladnenie ostatného nábytku. Miestnosť mi bez problémov ponúkli Služby mesta Tisovec s.r.o. s dennou platbou 20,- Sk. Keď si zrátam sumu za nájomné plus sumu za elektrickú energiu, teraz platím 650,- Sk a sumu za prenájom miestnosti u SMT, vyšla mi suma v Sk pre mňa nateraz neprijateľná. Dodatočne som bola volaná ma MsÚ, kde mi oznámili, že platbu za jednoizbový byt mám dať na dva mesiace dopredu, s čím som ja nesúhlasila. Potom mi prišlo zo zasadnutia zastupiteľstva uznesenie, kde sa mi oznamuje, že byt mi nemôže byť pridelený pre moju platobnú neschopnosť. Vyzerá to tak, ako keby som nemala ani na chleba. Ja si skôr myslím, že príčinou je uvedenie mojej choroby, ktorá môže hlavne v nepriaznivom počasí hoci kedy ukončiť môj život.

Touto cestou ďakujem primátorovi mesta Tisovec Ing. Petrovi Mináčovi za pochopenie v mojich právnych veciach a za „pridelenie“ advokáta na ich riešenie. Pán advokát sa síce ozval, kázal sa mi objednať, čo som písomne urobila, ale to bola celá jeho aktivita z jeho strany. Doteraz čakám na pozvanie z Hnúšte.

Páci sa mi mesto Tisovec aj krásna príroda okolo, ale ako pristáhovallec tu žiadnu pomoc od nikoho čakať nemôžem. Po týchto skúsenostiach som dospela k tomuto záveru.

Helena Snopková, dôchodkyňa

Aj Tisovec mal svojho zbojníka

Na besede o knihe Čriepky z breznianskeho rínku som sa od jej autora spisovateľa a učiteľa dejepisu pána Františka Kreutza dozvedela, že pripravuje literárne spracovanie zborníka Tisovčana Jakuba Surovca. Vďaka Vincentovi Sedláčkovi, ktorý z fondov Maďarského štátneho archívu v Budapešti preložil dokumenty o vypočúvaní a rozsudku nad Jakobom Surovcem autor preskúmal Protokol Magistrátu mesta Brezna, zostavil a publikoval pre záujemcov o históriu nesporne zaujímavé čítanie.

Je začiatok školského roka a popri využití regionálnej histórie o SNP sa naskytá priestor na obohatenie vedomostí, vzbudenie záujmu i hrdosti na rodné mesto o ďalšiu osobnosť.

16. septembra 1740 ako na základe prameňov uvádza autor zbojníkov Surovca a Greguša chytili v krčme na Polhore a po mučení 11. októbra v Brezne popravi.

V tejto súvislosti sa Tisovec môže pochváliť aj ďalšou zaujímavosťou – návštevou cisárovnjej Márie Terézie, ktorej (aký paradox) trúchliaca matka Surovca praje, aby sa nedožila chvíle, keď ľudská „spravodlivosť“ v mene pochybných a pomýlených dôkazov zahubí niektorý z plodov kráľovského života!

Odvaha, statočnosť, národná hrdosť a sociálna spravodlivosť, ktoré sprevádzajú Slovákov na ceste k súčasnosti nech v nej rezonujú výrazne, bez zabudnutia.

Mgr. Vlasta Krišková

(pozn.red.: Kniha Zbojstvá Jakuba Surovca vyšla r. 2004 a je možné si ju zapožičať aj v mestskej knižnici)

Oznamy Mestskej knižnice**A. H. Škultétyho**

Oznamujeme širokej čitateľskej verejnosti, že v spolupráci s Ministerstvom kultúry SR, Slovenskou národnou knižnicou a z prostriedkov EU sme v priestoroch našej knižnice vytvorili a sprevádzkovali verejný prístupový bod k internetu. O možnostiach jeho využívania sa bližšie dozviete priamo v knižnici.

Dalej ďakujeme „neznámemu“ darcovi, ktorý knižnici venoval hodnotný knižný dar – všetkých sedem dielov Harryho Pottera v anglickom origináli.

Po dlhšej dobe sme opäť otvorili Burzu kníh, kde možno nájdete za veľmi výhodnú cenu knihy, ktoré sa už v Knihkupectvách nedajú zohnať, ale potešia vašu čitateľskú dušu.

Ak máte doma knihy a časopisy, ktoré už nečítate a viete sa s nimi rozlúčiť, môžete ich darovať našej knižnici. Určite nájdú svojich čitateľov. Ďakujeme.

Miroslava Kojnoková

Spomienky štrnásťročného na august 1944

29. august 1944. Prázdne ulice. Pokojné ospalé augustové dopoludnie. Prerušilo ho znenie na veži. Mesto ožilo. Čo sa robí? Horí niekde? Hrozí letecký nálet? Ľudia hnaní zvedavosťou vybiehajú z domov ako mravce z mraveniska. Zhlukovali sa, akoby sa chceli v krídloch dozvedieť, čo sa robí. Vo vzduchu viselo napätie. Pri kostole stálo pár chlapov s puškami. K nim sa pridávali ďalší. V tvárach vážna sústredenosť. Nehraná odhodlanosť. Tak tu stáli horári, pytlíci (veľké udivenie, že ich je toľko) a žandári, ktorí ich mali naháňať, v dojemnej spolupatričnosti. Na polorozpadnutom plote u Čalov (oproti pizzérii), hlavne staršie tetky (v tom čase ich bolo neúrekom na Daxnerke) niečo obdivovali. Bol som zvedavý aj ja. „Čítaj nahlas, aby sme všetci počuli“. Boli zvedavé, čo nového na pľacu, skadiaľ som práve prišiel. Začal som sa cítiť dôležitý. „Vypuklo povstanie“, posunul som informácie, čo som získal „na pľacu“. „Ach Bože, to sa bude aj strieľať?“ Informovali sa. „Ženy ticho,“ zavelila tetka Šantikove z nižného konca. „A ty (to ako ja) čítaj, lebo sa musím ponáhľať. Ale nahlas!“ rozkázala „lebo ja dobre nepočujem.“ To vedel každý. Medzi tým zástup sa rozrástol o okoloidúcich zvedavcov. Bol to plagát iniciatívne vytlačený v knižtlačiarňi Tatra (terajšie Bistro), majiteľom pánom Krankušom, o vyhlásení povstania. Keď som čítal „...počúvajte Londýn, Moskvu a riadte sa ich príkazmi...“ začul som nabaláchaný mamin hlas: „Jaro, obed“ zakričala a hlas jej preskakoval. Práve sa vracala z Veľkej stanice, keď začula ako vyhlasujem na Daxnerke povstanie a navádzam ľudí, aby počúvali prísne zakázané zahraničné stanice. Počúvanie rozhlasu začalo byť zábavné. Štátny rozhlas napríklad vysielal správu a povstanci ho rušili poznámkami ako prestať tárať, oddychni si atď. Mesto odrazu ožilo aktivitou. Gymnazista Jano Glonek, v zle vypasovaných vojenských rajtkách na dvore mestského domu nestačil zapisovať, kto čo

a koľko doniesol na zásobovanie povstalcov. Bola tam stále sa zväčšujúca hromada zemiakov, vrecko bôbu atď. Z vojenskej kuchyne na dvore „trachtýru“ zásobovali povstalci v Papierni a na Dieliku, ktorí tam budovali zátarasy. Museli dobre variť, lebo „povstalci“ niektorí, hoci sa cez deň ponevierali po meste, nikdy tak nerobili cez obed. Ivo F (H) nadštrkol môjmu najvernejšiemu kamarátovi Jarovi Demianovi, že na dvore mestského domu pridávajú pušky. Práve si išiel po jednu. Jaro to obratom zdelil mne a tak sme sa zaradili aj my. Ivo (17-ročný) už bol vpredu a my (14) na chvoste. Pán vrchný od žandárov nás zachmuril, keď skonštatoval, že na flintu sme ešte mladí a gumapušky neprišli. Ako sme tak postávali na dvore hľadiac závistlivo na Iva, ktorého z radu nevytiahli, prikotúfal sa Ivo otec. Napajedený, červený v tvári spustil poučný monológ a Ivo kapituloval. Ale len dočasne. Otec vyšiel za Ivom bránou. Ivo potom zmenil smer a na dvor sa vrátil cez chodbu. Večer sa už spolu s druhým povstalcem špaciroval po meste s flintou na pleci ako hliadka. Toto bolo obdobie reparátov na gymnáziu. Škuľo na tento zápas napochodoval s veľkou bradou, granáty zavesené na gombíkoch špinavej vojenskej blúzy (veď predsa bojoval) a samopal na krku. Komisia sa však loktibrady nenahakala a Škuľo musel kapitulovať.

Jaro sa dozvedel, že prisiahovali vojenskú nemocnicu do meštianky. Za štvrt' hodinu sme boli tam. Pomáhali sme nosiť matrace do Sokolovne. Pár zranených povstalcov ležalo na zemi pred javiskom a pre nás ostatných občanov pustili film „Stranicka legitimácia“. Pozeranie sme odstavili v stoji, lebo neboli stoličky na sedenie. „To je film“, uznanlivo vykrikovali z tmy nadšené hlavy majiteľa, z ktorých boli pozdejšie funkcionári.

Pred Sokolovňou sme hrávali volejbal. Raz náš spoluhráč oznámil, že S.B. nepríde, lebo mal výmenu názorov s priateľkou a prehlásil, že ide k partizánom. Šiel a už sa nevrátil. Nemci ho zabili.

Bol to kamarátsky, dobrý človek.

Mesto žilo rušným, ale príjemným životom. Korzo bolo každý večer preplnené. Na mestský dom namontovali tlapač, ktorý okrem správ vysielal aj hudbu. To bol začiatok konca bubnovaniu. Idyla sa mala skoro skončiť. Pomery na fronte spôsobili, že ľudia si začali hľadať miesta na vrchoch, kde sa skrývajú. Nebolo treba dlho čakať. My sme šli k starému otcovi do Paseky. Bola noc, lampáše na vozoch označovali nekonečne dlhú kolónu. Kde sa to všetko zmesť? Nekonečné poháňanie volov. Občasné nadávky. Po únavnom pochode dorazili sme na miesto. Na spanie som vyfasoval miesto na šope. To bolo fajn, lebo tam spával aj môj spolužiak Samo. Ostali sme kamarátmi až do jeho smrti. Došli správy, že Nemci sa blížia k Dieliku. Príroda sa začala ukladať k zinnému spánku. Včasne ráno bolo mlhavo. Cez deň sa vyčislo. Na vrchoch bolo fajn. Čistý, čerstvý, zdravý vzduch. Kravy sa nám pásli a my so Samom sme fajčili suché listy z liesok. Tento pokoj prerušil srdce drásajúci výkrik a ľútostivé lamentovanie zo strany pod Vysokým vrhom. Od Gregušov. Bola to Vincova mama. „Už ťa, syn môj, viacej neuvidím!“ Aj nám bolo do plaču. Bol to náš kamarát. Pri útoku Nemcov preťali mu tepnu na stehne pri slabine. Vykrvácal. Všetci splešene ušli a Vinca nechali zmrieť. Pred dvoma rokmi kupoval som linoleum od súkromníka v Hnúšti. Predavač, svalnatý ako zápasník na penzii, ma poznal. Ja jeho nie. Býval niekedy v Tisovci. Spýtal sa ma, či som poznal Maňu, čo sa učila za kaderničku. Akoby nie, veď to bola môjmu priateľovi Vincovi priateľkou. Keď som prišiel pre ďalší kus linolea, zápasník mi ukázal obhmataný obrázok (portrét) muža. „Poznáte ho?“ „Tvár mi je známa, ale neviem, kde ho zaradiť“. „To je Vinco,“ a dodal: „v tej dobe, keď s ním ešte ako žena chodila. On nebol mileneč, ale dobrý a charakterný kamarát“ a potvrdil mi, ako Vinco zmrel. Stačilo tak málo a mohol žiť.

MUDr. Jaroslav Rafaj

DOZVUKY II

Možno si ešte pamätáte, že 6. júna 2007 pri príležitosti nedežných 100-tých narodenín generála Júliusa Nosku sa uskutočnila konferencia. Tejto konferencie sa zúčastnili aj naši žiaci základnej školy. Keďže len žiaci deviateho ročníka majú prebraté učivo z tejto oblasti našich dejín, vedenie školy sa rozhodlo uvoľniť na konferenciu len tieto triedy vrátane žiakov, ktorí si účasť zaslúžia. Žiaci sa vcelku na spomienkovú slávnosť tešili, hoci v ten deň v škole prebiehalo účelové cvičenie (iste mi dáte za pravdu, že je pre žiakov atraktívnejšie). V minulom dvojčísle TM pán Jaroslav Rafaj vyčítal nám i našim žiakom, že sme sa v polovici programu „po trápnej „nonverbálnej komunikácii“ zdvihli a slušne odišli. Ako redakcia správne podotkla, je chválhodné, že sa podujatie

uskutočnilo v rodisku tejto významnej osobnosti, no aj takéto podujatia majú svoje limity. Žiaci si vypočuli štyri odborné referáty, ktoré pre ich vekovú kategóriu nespĺňali základné didaktické zásady, hlavne zásadu primeranosti veku. Bez prestávky sedeli a sústredene počúvali tri hodiny výkladu, s čím majú problémy aj niektorí dospelí ľudia.

Na toto výročie boli pripravovaní aj žiaci iných ročníkov, pretože na hodinách dejepisu sme si čítali články uverejňované práve v tomto mesačníku, ktoré na pokračovanie písala pani M. Bancíková. Deti zaujima naša minulosť aj dejiny nášho mesta.

Nemôžem súhlasiť s názorom pána Jaroslava Rafaja, ktorý prezentoval už viackrát, že mládež sa

o históriu nezaujíma. Ako učiteľka dejepisu so žiakmi komunikujem o rozličných historických témach a viem, že práve druhá svetová vojna je pre nich najzaujímavejšia. Výsledkom tohto záujmu je aj fakt, že žiaci sami chceli navštíviť koncentračný tábor v Osvienčime, do ktorého sme sa vybrali spolu so Strednou priemyselnou školou 20. júna 2007.

Pri takýchto záveroch, ako robí pán Rafaj, treba mať na zreteli, že SNP je pre žiakov história. Myslím si, že je pekné, že aj naši žiaci podporili takúto akciu svojou prítomnosťou, hoci len na polovicu.

Mgr. Anna Keletiová

AJ ŠPORT JE SÚČASŤOU TISOVCA

Súčasná doba nám vtláča do životného štýlu spotrebný spôsob života, politici i štátnici nám neustále pripomínajú, akí sú dôležití a takmer nepostrádateľní, keď sa niečo darí, hneď sú tam a stotožňujú sa s tým. Pochybnosť, neúspech, neistota, objavuje sa hovorca, aby hovoril za nich, čiže skoro o ničom.

Uniká nám trocha miestne športové dianie, tí čo ešte dokážu povzniesť šport, povýšiť ho na súčasť svojho života. Široká masová základňa športového diania v Tisovci i na Rimavskej Pile je už minulosťou. O úrovni telesnej výchovy na školách môžu fundovane hovoriť učители telocviku, nie je výnimkou lekársky zákaz pre žiakov zúčastňovať sa telesnej výchovy hlavne na stredných školách. Je to nový fenomén tejto doby, prispieva tomu aj ľahostajnosť rodičov. Konštatovanie, rozmáha sa nám športový analfabetizmus, ako ho zastaviť? Otázka rodičom, politikom, poslancom, nikto nechce na to odpovedať, akýkoľvek šport je vraj drahý, treba osvetu na zmenu myslenia, vaše deti to raz ocenia.

Dlhoročný prím v Tisovci i na Rimavskej Pile má futbal. Má najhlbšie historické korene. Podporovatelia a organizátori tohto športu na masovej základni boli vtedajší funkcionári: p. Kopecký, Ladziánsky, R. Valent, neskoršie to bol Jozef Mahdal, J. Sokol, učiteľ i aktívny hráč tisovskeho futbalu, tréner a nebolo mu cudzie ani lyžovanie, hlavne bežecké. Po roku 1970 začal futbal plniť aj významnú spoločenskú úlohu, hlavne v menších mestách a na dedinách, rástli tu miestne športové osobnosti, športové vzory. Spomeniem aspoň niektorých: B. Schwarz, B. Hradovský, Koblúšek, vynikajúci hlavičkár, J. Gandžala, J. Kopper, I. Kriška, J. Čepík, A. Kacián, Hurák, Danko, Vojtkovci, Rosiar (príjmenie Franko), neskoršie tréner, P. Hudec z Rimavskej Pily, L. Struhár. Následne to boli odchovanci zanieteného trénera J. Mahdala: A. Kacián ml. Šupka, Chodelka, J. Rosiar ml., Lukáš a mnohí ďalší. Nie je možné spomenúť všetkých, na to sú kroniky a športové archívy. Po roku 1989 sa stalo módou angažovať cudzích trénerov, ktorých snaha bola zdvihnúť športovú úroveň, dotiahnutím futbalistov z iných súťaží, ale dlho nevydržali a odišli aj s hráčmi, potlačila sa tým výchova osobností z domácej liahne. Prekonávali sa rôzne prekážky a hral sa i funkcionársky futbal. Ale ostali nám športové rodiny. Súčasne už hrá futbal za Tisovec už druhá generácia, Hurák, Hudec, Demian a ďalší. Trénerské žezlo po otcovi prevzal J. Rosiar a s vynoveným realizačným tímom M. Rosiar, V. Slašťan sa snaží držať dobré meno futbalu v Tisovci. V minulej sezóne sme mali aj kráľa strelcov súťaže, bol to hráč Tisovca I. Vengrin.

Táto doba je znakom rýchleho tempa a popri tom sa zabúda na tých, ktorým je šport a jeho organizácia súčasťou života na rozdiel od ostatných svoj voľný čas venujú športu, že im chýba spoločenské ocenenie a niekedy aj povzbudenie, je teraz už len konštatovanie a čo ďalej, je to na nás všetkých.

Ešte horšie je to aj v iných športoch v Tisovci, súčasne sa tvorí koncepcia rozvoja športu v Tisovci, trpezlivo počkáme.

V.P. z T.

Kvalita života v Tisovci

Sú rôzne názory na tento pojem, každý ho vníma inakšie. Spája sa to zo životnou úrovňou, s prostredím v ktorom žijeme, možnosťou vzdelávania, úrovňou služieb a ponukou kultúrnych a športových aktivít. Do všetkého sa vkráda nekompromisná ekonomika, čo si môžeme za peniaze, ktoré zarobíme dovoliť, kúpiť. Cena práce v tomto regióne dosahuje zhruba 70% miezd v stredných mestách Slovenska. V priemyselných centrách a veľkomestách je to maximálne cca: 56% z miezd, ktoré sa tam vyplácajú. Osobitnou kategóriou sú tí, čo pracujú v zahraničí. Tisovec a Rimavská Píla sa čiastočne stávajú oddychovou zónou pre tých, čo pracujú mimo Tisovca. Jedná sa o priemerné čísla, ale je to jasný znak zaostávania. Sociálne rozvrstvenie obyvateľstva je čoraz viac diferencované. Sociálna vrstva, ktorá si môže dovoliť kupovať služby, pri rekonštrukcii domu- bytu nepresahuje 10% z počtu obyvateľstva Tisovca a Rimavskej Pily. Znova sa vraciame do doby, keď si tieto práce vykonávame svojpomocne. Ešte tu stále platí príslovie: „Dovolenka na malte“. S ponukou reštauračných služieb môžeme byť spokojní, horšie je to s remeselníkmi, tí začínajú byť vzácní. Obchodná sieť je na tieto pomery celkom dobrá, ale neuspokojuje náročných. Ponuka rekreačných športových aktivít má klesajúci trend, hrať tenis chodíme do Hnúšte alebo na Teplý vrch. Plávať sa v Tisovci nedá, ešte že to zachraňuje Hnúšťa. Lyžovať sa chodí do Skorušinej, na Čierny Balog, alebo do zahraničia. Podobne je to aj s letnou dovolenkou. Čiže peniaze odchádzajú z Tisovca. Ponuka kvalitnej tradičnej kultúry a klasickej turistiky nedokáže zaplniť tieto diery.

Začína sa nám vzťahovať súkromná poľnohospodárska výroba, zvýšila sa ponuka originálnych mliečnych výrobkov, parenice, oštiepy, bryndza, sčasti ožívajú opustené horské gazdovstvá. Ťažba a spracovanie dreva tu našli znova svoje opodstatnenie. Školstvo je potrebné tlačiť kvalitatívne vyššie, aby bolo konkurencieschopné.

Že sú problémy aj so životným prostredím je fakt, boli tu pripomienky občanov na zastupiteľstve voči vápenke, črtá sa tu však na lepšie časy výstavbou novej pece. Ale prechod z plynu na kúrenie pevným palivom v rodinných domoch má tiež podiel na kvalite ovzdušia, plyn je drahý.

Možno sú tieto konštatovania až príliš strohé, ale volebné sľuby a rozvojové aktivity nemajú takmer žiadny výsledok. Program trvalého rozvoja sa už nespomína. Politici to prebývajú aférami s pozemkami, znova funguje maďarská karta, brnkánie na národnostnú strunu, problémy v zdravotníctve. Za chvíľu ideme hľadať novú SUPERSTAR. Čo tak hľadať SUPERSTAR v politike, to nikomu nevonia. Poslanci sa unavujú drobnými nepodstatnými vecami a na riešenie podstatných problémov už nie je chuť a čas, ešte že existujú hovorcovia, nový fenomén tejto doby, občas to kopírujú i úradníci na nižších stupňoch, účel je unaviť nás - nedajme sa.

Čo je vlastne kvalita života, spokojnosť, pocit istoty, úcta k hodnotám, úcta k tým, s ktorými žijem na ulici, v dome, pocit slobody, životné ciele, zábava, čistý vzduch, pocit domova, úspech, vzdelanie. Je toho veľa, každý preferuje iné, skúsme si vybrať a zamyslieť sa.

V.P.z T.

Terézia Vansová, Tisovec - Rimavská Píla

Na tento rok pripadlo okružle, 150. výročie narodenia Terézie Vansovej (Zvolenská Slatina 18.4. 1857- †10.10. 1942 Banská Bystrica). Spisovateľka – autorka básní, próz, románov *Sirota podhradských*, *Kľadba* Tiež autorka divadelných hier *Potopa*, *Svedomie*, *Môj Jožko*, spolupracovníčka a podporovateľka ochotníckeho divadla v Tisovci. Publicistka, národná a osvetová pracovníčka, etnografka a zberateľka kuchárskych receptov pre svoju *Novú kuchársku knihu*. Je známa aj ako znalkyňa dedinského prostredia a jeho života, ktorému sa venuje v svojej próze *Paľko Suška*. V ďalšej próze, *Danko a Janko* vykresľuje detstvo v Rimavskej Pile svojho manžela a jeho priateľa Daniela Laučeka (známy aj ako filozof a historik). Začlenila sa aj medzi spisovateľov, ktorí sa venovali životopisom známych slovenských osobností a napísala biografiu vlastnej matky – *Terézie Medveckej*, rodenej Lange a svojho manžela *Jána Vansu*.

So svojím manželom Jánom Vansom, rodákom z Rim. Pily (21.6. 1846 - † 22.6. 1922), ktorý vyštudoval teológiu a bol farárom v Rim. Pile, pôsobila v Rim. Pile tridsať rokov (1881-1911). Boli to veľmi plodné roky jej spisovateľskej a literárno-organizačnej práce.

Vtedajšiu atmosféru v rodine Vansovcov a v Rimavskej Pile poznal dobre aj Vladimír

Clementis a čiastočne ju priblížil vo svojom článku, ktorý napísal po úmrtí T. Vansovej, svojej „krsnej“. Bol vtedy v exile v Londýne a článok bol uverejnený v časopise *nové časy – new Times, slovak Monthly*. Londýn v č.6., 1.12.1942. (Niekoľko čísel tohto časopisu mi V. Clementis daroval pri jednej návšteve u svojej rodiny v Tisovci.) Na tento článok som si spomenul v súvislosti s týmto okružným výročím narodenia T. Vansovej a rozhodol som sa ho pridať úryvok z neho k týmto suchým faktografickým údajom. (Pravopis je pôvodný, používaný v tom období.)

na pílanskej fare
NEVIEM prečo sa volá Píla práve Pílou. Muselo to byť dávno, kedy na mieste terajšej malej roľníckej dedinky pod Tisovcom, na brehoch Rimavy, stála Píla, ktorá už dávno nemá pamätníkov. Ale nech už tak, či inak, pre mňa ako pre toľkých Tisovčanov a Gemerčanov, ba azda pre celé Slovensko. - Píla vyvoláva spomienky na Teréziu Vansovú, alebo aby som bol subjektívny: na „krsnú“ mamu, „báťu“ Vansove a ich adoptovanú dcéru – tetu Oľgu. A Píla ako krajinka, to nie je len malá dedinka na úbočí Trstia – ale predovšetkým farská ovocná záhrada v tieni „túrne“ tej typickej drevenej veže na solidnej kamennej stavbe kostolíka z husitskej doby – a v záhrade za humnom, včelín so slamenými a drevnými úľmi a nezbytným starým zaprášeným divánom, na ktorom si báťa Vansove v teplé poobedie rád zdriemol.

S odchodom Vansovcov – pred svetovou vojnou – do Banskej Bystrice, stratila sa tiež Píla zo

slovenského literárneho, kultúrneho a – skoro by som povedal – „spoločenského“ života.

Ale do tých čias návštevy na pílanskej fare bývalý nielen pre nás deti, ale aj pre celý národný Gemer, slávnostnou udalosťou. A pílanska fara, život v nej a okolo nej, gemerské vršky, pohľad na masívnu tisovsú Hradovú – to všetko stáby bolo vystrihnuté z ovzdušia a krajinky kreslenej predprevratovou slovenskou literatúrou. Dnes sa nám už ani nechce veriť, že kedysi vsuktku existoval takýto svet.

Pre senzitivnú povahu Vansovej bolo to ideálne prostredie. V jeho tichu sa mohla plne oddať spisovateľskej tvorivosti. Na pílanskej fare boli napísané jej najznámejšie diela a odtiaľ – ako jedna z prvých slovenských „žurnalistiek“ – redigovala svoju „Dennicu“.

Prichádzala tiež do Tisovca, a to nielen pri takých slávnostných príležitostiach, akou bola „premiéra“ jej divadelnej hry „Svedomie“ na tisovskom javisku. S „bátom Samom“ (dr. Daxnerom), ktorý sa staral o hudobnú a šachovú rubriku v „Dennici“ a s inými prispievateľmi z Tisovca mávala redakčné porady a po ich zakončení zasadla s tetami ku káve, kde sa zase diskutovalo o receptoch, z ktorých rástla jej kuchárska kniha a kde sa spomínalo na osudy známych rodín. Ba našla si neraz čas rozpovedať i nám deťom, jednu zo svojich „rozprávok zo skutočného života“.

Vlado Clementis

Z materiálov o T. Vansovej, pripravil Ján Pašíak

Horúci júl nás znova spojil pri divadelných skúškach. Už tradične nemáme divadelné prázdniny (ale veď my nie sme profesionáli), pretože tretí júlový týždeň je našim prechodným domovom na pár dní český Plumlov. Je to malá dedinka pri Prostějove, kde sa stretávajú tvoriví mladí ľudia a vyrobia spoločne inscenáciu. Keďže my sme už niektorí len tvoriví (nie mladí), prichádzame tam s hotovou divadelnou hrou. V tomto roku to bola komédia Zvonodrozdo. Prostredie je priam rozprávkové, pretože hlavné javisko je postavené pod múrom plumlovského hradu. Tešili sme sa, že aj my môžeme hrať na tomto javisku, ale len kým sme nepostavili scénu. Tá je totiž na kolieskach a vietor nám chce dokázať, že aj on vie hrať a presúval nám paravány po celom javisku. Nezostávalo nič iné, len všetko presunúť do uzavretého priestoru hospodárskej budovy pod hradom. Ešte aj večer bolo tak teplo, že sme sa nepotili len trémou. Hlavne náš divadelný „pán farár“ si na konci predstavenia vydýchol. Ale záverečná klaňačka a

Naše Zvonodrozdo pobavilo i v Čechách

potlesk boli odmenou za obetavý výkon. Ani neviem, či sme niekedy doteraz zbalili tak rýchlo scénu a behom pod sprchy.

Ďalší večer bol posledným a zároveň premiérovým pre účastníkov workshopu. Po dvoch týždňoch tréningov a skúšok vyšli na javisko v kostýmoch a ukázali, čo je v nich. Atmosféra bola plná očakávania, diváci zaplnili všetky miesta improvizovaného hľadiska a hudba spustila úvodné tóny tanečného predstavenia „Cesta okolo sveta za 80 minút“. Tanečníci menili oblečenie a štýl tanca podľa toho, v ktorej krajine práve boli. Ocenili sme potleskom ich výkony, ktorými presvedčili, že aj za 14 dní sa dá vytvoriť medzinárodné predstavenie.

V nočných hodinách sme opúšťali Plumlov s príslubom opätovných stretnutí v budúcnosti.

Neprešiel ani mesiac a s mnohými priateľmi,

ktorí boli v Plumlove, sme sa znova stretli na Krokave, kde sme hrali Zvonodrozdo na LETAVÁCH. Aj keď to bolo to isté predstavenie, bolo iné. Iné boli podmienky, iné herecké výkony, iná atmosféra. Niektorí si tak upravili texty, že sa bavili nielen diváci, ale aj my -herci v zákulisí. Dokonca aj režisér Maňo Lacko, ktorý je organizátorom LETÁV už niekoľko rokov.

Tento letný tábor poskytuje podmienky pre rozvíjanie talentov /i netalentov/ vo svojich dieľňach – výtvarných, keramickej, hereckých, pohybových, literárnej ... Je dôkazom, že mladí ľudia majú záujem aj o umenie /nielen krémové/. Záverom tábora sú prezentácie všetkých účastníkov jednotlivých dieľní.

Čokoľvek človek robí so záujmom je obohatením nielen pre neho, ale i pre ostatných. A my máme to šťastie, že sa môžeme stretávať v DS Daxner a následne spoznávať nové mestá, krajiny, ale hlavne ľudí.

Júlia Hodoňová – vedúca DS Daxner

Pretáčanie letorastov

Jablone a hrušky štepené na bujných podpníkoch, najmä v pôdach bohatých na živinu a vlahu, neprinesú ani za 5-6 rokov ukázkovú úrodu.

Nadmerná bujnnosť takýchto stromov je vždy na úkor plodnosti. Lebo čo bujne rastie, to nerodí. Nad takýmito stromkami sa treba zavčasu pozastaviť a použiť niektoré zo spôsobov na donútenie plodnosti. Najvhodnejšie je ubrať z dusíkatých hnojív a pridať fosforu, nakláňanie letorastov do vodorovnej polohy, vyvážovaním, (o tom sme sa už zmieňovali) alebo pretáčanie letorastu bez viazacieho materiálu do vodorovnej polohy. Vyvážovanie a pretáčanie letorastov do vodorovnej polohy (štvrtkmeň – zákrsok atď.) robíme od 15. júna do 15. júla.

Ledorast v dĺžke asi 30 cm, keď už je polodrevnatý, prichytíme prstami ľavej ruky tesne za pazuchu, odkiaľ vyrástol. Pravou rukou pretáčame vľavo aj vpravo dovtedy, kým nie je ohybný. Tento letorast musí zostať vo vodorovnej polohe bez viazania.

Na pretočenie mieste sa vytvorila akási hranica, ktorá spomaľuje prenikanie drevotvorného prúdu živín od koreňa. Následkom toho letorast sa v tomto roku už nepredlžuje, čo priaznivo vplyva na vývin kvetných pukov.

Pretáčaním aj bujne rastúce sorty jabloní zakvitnú už prvej jari po tomto úkone. Po dosiahnutí prvej úrody stromček sa usmerňuje v raste a aj sám začne vytvárať kvetné puky.

Keď už máme dostatok vhodného plodového dreva, potom postupne toto plodové drevo vzniknuté otáčaním môžeme odstraňovať.

Ledorasty na konci vedúcich konárov, ktoré majú byť kstrou koruny, nepretáčame ani nevyvážujeme do vodorovnej polohy.

Vitamíny v zime za oknom

V tomto období sa začne v našej strave prejavovať nedostatok čerstvej zeleniny, ktorá je dôležitá nielen z hľadiska správnej výživy, ale najmä ako zdroj vitamínov zvlášť vitamínu C, ktorý zvyšuje odolnosť organizmu proti infekčným chorobám.

V domácnostiach môžeme voľiť pestovanie vňaťových zelenín doma v byte za oknom v zimnom období.

Rýchlenie pažitky: Zdravý väčší trs pažitky presadíme koncom jesene do kvetináča a pred príchodom mrazov zanesieme do kuchyne na okno. Pri dobrej výžive, teple a vlaha, pažitka rýchlo rastie a zakrátko je súca na rezanie. Má bohatý obsah vitamínu C.

Petržlenová vňať: Niekoľko koreňov petržlenu rozsadieme dosť husto do zeme v kvetináči. Pri pravidelnej závlaha za niekoľko dní sa zazelená čerstvá vňať. Petržlenovú a zelerovú vňať môžeme rýchliť aj tak, že zdravé väčšie korene odrežeme iba hornú časť hlavičky (3 cm) so srdiečkovými listami dáme na tanierik s vodou a umiestnime pri okne. Pravidelne dopĺňame vodou. Bude dostatočné množstvo čerstvej vňate.

Rýchlenie cibulky: Používame väčšie sadzačky, zasadíme ich do debničky alebo kvetináča a pri dobrom ošetrovaní a v teple, máme mladú cibulkovú vňať.

Žerucha: menej známa zelenina. Je výborná a na pestovanie nenáročná, takže ju môže pestovať každý. Konzumou časťou zeleniny sú listy. V zime vysievame žeruchu obyčajne do debničiek alebo kvetináčov. Výhodnejší spôsob rýchlenia je v miske s rovným dnom, kde položíme filtračný papier alebo vatú, navlhčíme a navrstvime semená žeruchy. Asi za desať dní narastú rastlinky do výška asi štyroch centimetrov, ktoré môžeme konzumovať. Žerucha obsahuje viac vitamínu C ako citrón. Okrem toho obsahuje vitamín B₁, veľa železa a vápnika a má tiež liečivé účinky pri zápaloch obličiek a močového mechúra.

Jaroslav Pavlíkovič

Pod'akovanie Folklornej skupine Tisovec

Vážení priatelia, prijímte poďakovanie a poďakovanie ostatných mojich spolupracovníkov predovšetkým za to, že ste prijali spoluprácu na XXIX. ročníku Gemersko – malohontských slávností – Klenovská rontouka 2007 v programe „Na svadbu nás nepozvali“ a 42. Folklorných slávnostiach pod Poľanou v Detve v programe „Obrázky z Gemera“. Moje poďakovanie Vám patrí aj za to, že práve aj Vaším príspevom sme mohli spoločne vytvoriť dielo, ktoré ocenili organizátori podujatia, predovšetkým však prítomní diváci v amfiteátri v Klenovci 24. júna 2007 a v amfiteátri v Detve 7. júla 2007. Vyslovujem spokojnosť s dosiahnutým výsledkom. Boli to naše prvé pracovné kontakty a ja verím, že aj tie ďalšie, ak budú, nám prinesú vzájomnú spokojnosť a pekné úspechy.

Želám Vášmu kolektívu, všetkým jeho členom aj členkám, aby sa Vám dарило v osobnom živote aj v súborovej práci
V Košiciach 20. júla 2007

Ing. Ladislav Bačinský

(pozn.red.: autor je choreografom v článku spomínaných programov)

SOCIÁLNE OKIENKO

Sumy životného minima

Sumy životného minima sa upravujú vždy k 1. júlu bežného kalendárneho roka a to na základe koeficientu rastu čistých peňažných príjmov na osobu.

Životné minimum je spoločensky uznaná minimálna hranica príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav hmotnej núdze. V zmysle § 5 ods.6 zákona č.601/2003 Z.z. sa sumy životného minima upravujú takto:

- 5310 Sk mesačne, ak ide o jednu plnoletú fyzickú osobu,
- 3580 Sk mesačne, ak ide o ďalšiu spoločne posudzovanú plnoletú fyzickú osobu,
- 2340 Sk mesačne, ak ide a/ o zaopatrené neplnoleté dieťa,
- b/ o nezaopatrené dieťa

Dávka v hmotnej núdzi a príspevok na bývanie

V Zbierke zákonov v čiastke 167, nariadením vlády SR č.377/2007 Z.z. sa upravujú sumy

dávky v hmotnej núdzi a príspevok na bývanie s účinnosťou od 1.9.2007.

- Dávka v hmotnej núdzi je
- 1680 Sk u jednotlivca mesačne,
- 2800 Sk u jednotlivca s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi mesačne,
- 2910 Sk u dvojice bez detí mesačne,
- 4000 Sk u dvojice s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi mesačne,
- 4100 Sk u jednotlivca s viac ako štyrmi deťmi mesačne,
- 5360 Sk u dvojice s viac ako štyrmi deťmi mesačne.
- Príspevok na bývanie je
- 1490 Sk mesačne, ak ide o jedného občana v hmotnej núdzi
- 2350 Sk mesačne, ak ide o občana v hmotnej núdzi a fyzické osoby, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú.

Ida Krišková odd.sociálno správne a školstva MsÚ

Plastové okná – dodávka 7-14 dní.
č.t.: 048 6113798 alebo 0911
939647

Paralyzér: Ochráni Váš život
v nebezpečenstve. Cena od 2700,-
Sk. Predaj len osobám nad 18
rokov. Výhodný pre podnikateľov,
zvodné ženy a dievčatá, taxikárov,
predavačov...
č.t.: 048 6113798 alebo 0911
939647

Predám komb. chladničku
SAMSUNG CALEX Harmony 340
(objem chladiacej časti: 216 l,
objem mrazničky: 111 l), a 19" CRT
Monitor Relysis TE 988-RE, cca 3
roky starý v perfektnom stave, za
symbolickú cenu.
č.t.: 0949 807087

Predám trojizbový tehlový byt
neprerobený na Štefánikovej ulici.
Cena dohodou.
0908 901893 alebo 0907 664624

Predám dvojizbový byt v osobnom
vlastníctve na Francisciho ulici 834.
Cena dohodou.
č.t.: 0910 920258

Predám dvojizbový prerobený byt
na Daxnerovej ulici č. 958. Cena
dohodou.
č.t.: 5494151 alebo 0907 121946

Predám veľký, slnečný jednoizbový
byt neprerobený na Francisciho
ulici 808 v Tisovci. Cena dohodou.
č.t.: 0907 602526

Predám dvojizbový družstevný byt na Daxnerovej ulici č. 1121
na 1. poschodí v pôvodnom stave. Súrne. Cena dohodou.
č.t.: 0903 544522

Jesenná akcia v kníhkupectve
Pri nákupe nad 500,- Sk získate MG kazetu zadarmo.
Ďalej ponúkame zošity a ostatné školské potreby za výhodné ceny.

CITY-NET-INTERNET
ČASOVO A DÁTOVO NEOBMEDZENÉ
PRIPOJENIE K INTERNETU

321 SK
vrátane DPH
Akcia:
prve 3 mesiace bezplatne

Kontakt: 0904 544 522, 0903 544 522

Predám hrebeňový zdvihák na 1,5 t
za 500,- Sk.
č.t. 0904 616849

Predám párové frézy na „tatranský
profil“ na vonkajší obklad za 700,-
Sk a vnútorný obklad za 700,- Sk.
č.t.: 0904 616849

Predám príviesny vozík garážovaný
s číslom a STK za 10000,- Sk.
č.t.: 0904 616849

Predám 100 litrovú chladničku a
180 litrovú šuflíkovú mrazničku.
Cena dohodou.
č.t.: 0902 592290

Predám chalupu v hone Štrompľová
a ohradenú záhradu v dolnej časti
Tisovca. Cena dohodou.
č.t.: 0907 811943

Predám dvojizbový byt na
Daxnerovej ulici č. 958. Cena
dohodou.
č.t.: 0905 709484

Dám do prenájmu trojizbový byt na
Daxnerovej ulici. Byt je aj na
predaj, cena dohodou.
č.t.: 0908 824382

Predám elektrický sporák hnedej
farby. Cena dohodou.
č.t.: 0904 901231

Predám elektrický písací stroj zn.
Optima 2003. Cena 1.000,-Sk.
Zároveň predám aj 2 ks zimné pneu
165/70 R13 - 800,-Sk/kus.
č.t.: 0903 166452

PROGRAM „KINA POD HRADOVOU“ V SEPTEMBRI

4.9. utorok 19.00	Taxi 4 - Francúzsko Hrajú: Samy Naceri, Frédéric Diefenthal, Bernard Farcy... České titulky. Akčná komédia, MP od 12 r., 91 min., vst. 50,-
11.9. utorok 19.00	Shrek tretí – USA Slovenský dabing. Animovaná komédia, MP., 90 min., vst. 50,-
18.9. utorok 19.00	Smrtonosná pasca 4 – USA, Hrajú: Bruce Willis, Timothy Olyphath, Maggie Q, Justin Long... Slovenské titulky. Akčný triler, MP od 12 r., 100 min., vst. 50,-
25.9. utorok 19.00	Vratné láhve – ČR Hrajú: Zdeněk Svěrák, Daniela Kolářová, Tatiana Vilhemová, Jiří Macháček, Jiří Schmitzer, Božidara Turzonovová. Komédia, MP od 12 r., 103 min., vst. 50,-
<i>Pripravujeme na október</i>	
2.10.	Hory majú oči horor
9.10.	Zodiac thriller
16.10.	Simpsonovci vo filme animovaný sitcom
23.10.	Hostel 2 horor
30.10.	Harry Potter a Fénixov rád dobrodružný

Poďakovanie

K životnému jubileu som bol
pozdravený a preto na túto pozornosť
si dovoľujem sa poďakovať
v Tisovskom mesačníku.
Účastníci stretnutia – absolventi ZDŠ
v Tisovci, ročník 1952 po 55 tich
rokoch v Tisovci dňa 23. júna 2007.
Som potešený a šťastný, že si ešte
spomínate na mňa a mi
k deväťdesiatke i gratulujete.
Ja si tiež na vás krásne spomínam.
Boli sme veselí, šťastní, zdraví
a tešiaci sa zo života s peknou
perspektívou do budúcnosti, ktorá sa

po väčšine snáď i splnila.
Ďakujem Vám za pozornosť, ktorú
ste mi prejavili v blahoželaní. Ja Vám
prajem hodne zdravia, šťastia a dobrej
pohody ešte i do Vašich rokov budúcej
jesene života: Mária Daxnerová,
učiteľka a žiačka Mária Roháčová,
Judita Laudárová, Viera Šuleková,
Anna Danišová, Mária Ambrozová,
Anna Štulajterová, Mária
Šandrovicová, Viera Koncošová, Elena
Urbancová.
Milé dievčatá, úctívý pozdrav!
Váš Rudolf Valent, učiteľ

Oznam

Spoločnosť Mestské lesy Tisovec s.r.o., oznamuje občanom mesta, že
objednávky na palivové drevo pre rok 2008 prijíma **do 31.12.2007**.
Ceny dreva platné do 31.12.2007 sú nasledovné:

1, Listnaté palivo tvrdé (buk, javor, breza, hrab): 714,-Sk s DPH/prm
2, Listnaté palivo mäkké (osika, lipa, jelša): 630,-Sk s DPH/prm
3, Ihličnaté palivo: 595,-Sk s DPH/prm

Doprava za 1 prm (T148, T815): 119,-Sk s DPH
Ceny sa budú upravovať k 1.1.2008. Nový cenník bude včas
zverejnený.

Objednávky môžu zasielať len občania mesta Tisovec, prípadne
vlastníci rodinných domov v Tisovci a miestnej časti Rimavská Píla
s max. množstvom 10 prm. na jeden rodinný dom.

tel.: 047/54 94564
fax: 047/5211150

Ing. Karol Kubíni, riaditeľ

GENERÁL SAMUEL KORBEL**(26.4.1909 Lesnoje, Vladimírská gubernia, Rusko – 1.8.1997 Nerang, Austrália.)**

Hovorí sa, že pre život človeka majú význam roky detstva. Gen. JUDr.Samuel Karol Korbel „nepígal guľôčky“ v Tisovci, ale v cárskom Rusku. Vďaka otcovmu vplyvu, ktorý pochádzal z Tisovca, vďaka početnej rodine a mnohým priateľom sa celý život cítil Tisovänom. Vždy sa o Tisovec zaujímal a stýkal sa s ľuďmi z Tisovca. Pobyt v Rusku a spomienky naň urobili z neho rusofila. Ešte aj v emigrácii v Austrálii dával prednosť počúvaniu rádia vysielajúceho v ruštine správy pre Austráliu.

Otec bol lesný inžinier a pracoval ako správca rozsiahlych lesov grófký Uvarovovej, príbuznej cára. V roku 1918 sa vrátili a žili u Karola Medveckého, ktorý bol ich starým otcom a bol evanjelickým farárom v Selenči v Báčke. Sestra Karola Medveckého bola Terézia Vansová. Neskôr sa presťahovali do B. Bystrice, kde otec, tiež Samuel Korbel, syn tisoovského pekára, pracoval ako lesný radca na Riaditeľstve štátnych lesov (zatrútko zomrel na zápal pľúc). K príbuzným patrila aj Zora Jesenská a gen. Braňo Manica.

Neskôr sa rodina presťahovala do Bratislavy. Mladší brat Fedor Korbel, bol bankový úradník, predválečný komunista, ktorý sa vypracoval až na Krajského riaditeľa Štátnej sporiteľne. Patril k stúpencom Husáka. Ťažko znášal procesy komunistov s najlepšimi komunistami.

Po absolvovaní gymnázia v B. Bystrici Samo vyštudoval právo na Univerzite Komenského v Bratislave. Pretože sa orientoval na trestné právo a vedel, že v armáde je lepší poriadok v súdnictve, rozhodol sa v roku 1931 nastúpiť do čsl. armády, ako prvý právnik - Slováč. Postupne vystriedal rôzne miesta v justičnej službe a v roku 1941 bol vymenovaný za podplukovníka justičnej služby, v roku 1943 sa stal hlavným vojenským prokurátorom MNO a v roku 1944 prednostom justičnej správy MNO. Popritom spolupracoval s odbojovou skupinou okolo Vavra Šrobára a ilegálnym velením armády. Počas SNP pracoval ako vojenský prokurátor. Počas Slovenského štátu pomáhal židovským spoluobčanom tým, že v kritických dobách ich ako právnikov pozyval na vojenské cvičenia, prípadne dával do vyšetrovacej väzby a niektorých skrýval aj v domácnosti. Keď zatkli mjr. Kováča, evanjelického kňaza slúžiacieho v armáde za vydávanie falošných krstných listov dosiahol jeho oslobodenie a dokázal, že záznamy o krstoch boli v poriadku a týkali sa už nežijúcich občanov.

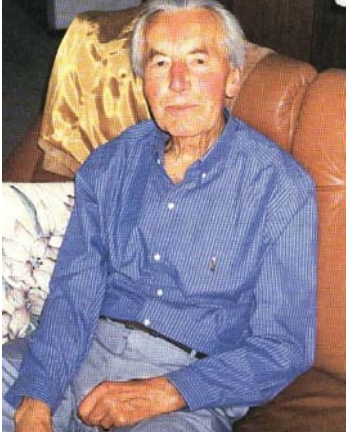
Po potlačení povstania sa skrýval na rôznych miestach. Fašistický režim ho v neprítomnosti odsúdil na trest smrti.

Osobitná téma sú rozsudky vojenských súdov počas vojny. Poľné sudy neodsúdili na trest smrti zbeha, ak neprešiel na druhú stranu a bolo možné ho zatknúť. Generál Korbel spomína iba na jeden prípad, kedy vojak prešiel k ruským partizánom a sudcovia mali istotu, že ho nechytia. Vojak sa však nečakane vrátil, musel byť zatknutý a odsúdený na trest smrti zastrelením. Začal kolotoč opakovaných súdov, odvolaní a vojak v moci poľného súdu sa sťahoval spolu s ním. Divízia bola preložená do Talianska, kde vojak bez ujmy na zdraví prežil koniec vojny. Samozrejme ako „správny“ Slováč žaloval sudcov, že ho chceli pripraviť o život.

Podľa názoru gen. Korbela musí sudca zachovávať predovšetkým právne normy a chrániť ich. To bol aj prípad návrhu popraviť zajatých Nemcov pred koncom povstania. Spolu s gen. Rašlom presadili u vojenského velenia prepustenie zajatcov podľa medzinárodného práva.

Na druhej strane vojenská justícia pokračovala tvrdo proti vrahom katolíckeho kňaza v Hájnikoch. Pseudopartizáni boli verejne popravení.

Po oslobodení Lučenca gen. Korbel prešiel do Chustu, kde boli čsl. orgány a prevzal funkciu vedúceho justičného odboru MNO v Košiciach a neskôr aj v MNO v Prahe. Postupne bol povýšený na plukovníka a 20.2.1947 na generála justície spolu s ďalšími spolubojovníkmi z SNP. Prezident Beneš vymenoval 13 generálov- Slovákov za účasť v SNP. Povýšenie takého počtu Slovákov sa nikdy predtým nestalo. Noví generáli sa stretli pri mohyle gen.Štefánika na Bradle, ako prvého slovenského generála. Ako prednosta justičného odboru MNO sa už v roku 1945 dostal do konfliktu s plukovníkom Reicinom, ktorý ako šéf spravodajstva mal na svedomí už viacero čsl. dôstojníkov a porušoval zákony. Z titulu svojej funkcie musel gen. Korbel zakročiť. Po dvoch rozhovoroch s prezidentom Benešom dostal súhlas k zákroku v spolupráci s gen. Pikom. Kým sa vec pripravila došlo k februárovým udalostiam a gen. Korbel musel emigrovať. Gen. Raša mu potom hovoril, že ak by neušiel, bol by ako prvý postavený pred súd a popravený (ešte pred generálom Pikom). Gen.Reicina v päťdesiatych rokoch odsúdil komunistický súd na trest smrti.

Prekročiť hranice sa mu podarilo iba na druhýkrát v sprievode amerických spravodajcov. Manželka a tri malé deti prešli hranicu na Morave neskôr. V rodine sa traduje hrdosť matky Viery rod. Svobodovej, ktorá musela vyriešiť dilemu - bola možnosť na gumovom člne previesť cez Moravu len tri deti, alebo len dospelého človeka. Bolo to v zime. Matka naložila deti do člna a sama v studenej vode plávala popri člne. Hovorila, že sa jej hodilo športovanie – bola sokolka.

Po ceste okolo sveta sa rodina usadila v Austrálii v Morningtone (pri Melbourne). Samo zo začiatku pracoval ako robotník v niekoľkých továrňach a intenzívne sa učil anglicky. Pomáhala mu jeho manželka, profesorka angličtiny. Po zložení právnických skúšok pracoval v štátnom notárstve v kancelárii Menziesia, brata vtedajšieho premiéra Austrálie. Zo začiatku mu pomáhala aj židovská komunita.

Po nežnej revolúcii, v roku 1990, navštívil v Československu všetky miesta, kde prežil mladosť. Prezident Havel mu vrátil hodnosť generála a udelil štátne vyznamenanie. Domov si odniesol kabát z generálskej uniformy, ktorý mu ukryla švagriná. Po smrti manželky sa odsťahoval do osady pre dôchodcov v Nerangu (Queensland), kde si kúpil dvojizbový byt. Zomrel ticho počas podvečernej siesty 1.8.1997 ako posledný zo slovenských generálov – povstalcov. Zo svojich troch detí vychoval úspešných austrálskych občanov. Svoje spomienky pre deti napísal v angličtine. Urobil aj slovenský preklad, ktorý je uložený v Pamätníku SNP v Banskej Bystrici.

Ing. Miroslav Vester, st.

História magistra vitae est III.

Bývalý maďarský pán prezident Árpád Goncz r. 1995 pri prednáške v Oxforde vyhlásil, že „... po Avaroch (6. storočie) prišli Maďari, ktorí sa ako prví usadili v Karpatskej kotline a sú tu dodnes“. Od tak vzdelanej osoby, ako je pán prezident toto prehlásenie sa nemôže pokladať za nevedomosť. Je to pokračovanie snáh maďarských historikov vymazať Slovákov z historickej mapy? Veď prítomnosť Slovienov v Karpatskej kotline nájdeme už v zmienkach antických autorov, (Gotský autor Jordanes, Alexandrijský, Geograf Klaudius Photemarius a ďalší) a čo známa Fredegarova kronika alebo spis o obrátení Bavorov a Korutáncov? Na terajšom území Maďarska pri Balatone (Blatnohrad) – v Zalovare, dávno pred príchodom Maďarov, bolo centrum Pribinovho kniežatstva. Potvrdzujú to pomerne čerstvé vykopávky kostolov a obydlí. Mladí maďarskí archeológovia nesmeli tieto nálezy publikovať. Keď ich chceli porovnať s nálezmi z Veľkomoravskej ríše, tak to museli urobiť tajne v múzeu Archeologického ústavu v Nitre.

Maďarský historik Ferencz Kászoni v spise „Magyar – Szlovak“ (1940) berie na vedomie Veľkú Moravu, tvrdiac, že Svätopluk a Pribina boli Avari. V tejto „ľudoprázdnnej“ krajine ešte pred príchodom Maďarov, okrem Slovienov (Slovákov) a Avarov mali sídla Kelti – vid' Havránok pri Liptovskom Mikuláši a Frankovia, s ktorými Rímnia viedli boje na našom území – vid' rímsky nápis na trenčianskej skale.

V maďarskom parlamente majú šesť metrový obraz od Munkácsiho (pred pomäňarčením Nemeč Lieb) „O zaujatí vlasti, alebo príchod starých Maďarov“. Na bielom koni povýšenecky sedí Árpád a okolo neho stojí sebavedomá pyšná družina. Pred nimi v pokore sa skláňajú úctiví ľudovia – starí Slováci. Koho to vlastne obsadzovali, keď tu v Karpatskej kotline po Avaroch nikto nebol? Ďalšia bájka je, že im krajinu predal kráľ Svätopluk za bieleho koňa. Komu ale vládol, keď oblasť bola ľudoprázdna? Ak by boli Maďari prapôvodní obyvatelia Karpatskej kotliny, tak by ju nemuseli kupovať. Keď tvrdia, že ju kúpili, to znamená, že tu už bol a žil niekto iný pred nimi. A ďalšie bájky. Účelom takýchto bájok je, aby si maďarská mládež zařixovala do povedomia nadradenú pozíciu Maďarska.

Keď Maďari boli ešte kočovníci – pohania, niekde pri Čiernom mori a spávali v šiatroch bez okien – starí Slováci mali už svoju ríšu a múrané budovy. Pápež Hadrian II. roku 868 schválil staroslovienečinu ako štvrtý liturgický jazyk popri hebrejčine, latinčine a gréčtine. Týmto sa starí Slováci zaradili ku kultúrnej špičke vtedajšieho sveta. Keď po roku 955 nastal koniec maďarských lúpežných výbojov po bitke pri Lechu a Maďari sa museli usadiť, lebo inšie im nezbývalo, Slováci sa stali ich učiteľmi. Keďže museli zanechať okrem výbojov aj kočovníctvo, preberali od Slovákov vedomosti a skúsenosti z poľnohospodárstva. Ako rosz = raž, tatárka = tatarica, kocsér = kačer, pogányka = pohánka, kukuricsa = kukurica, répa = repa, ugorka = uhorka, lencse = lenča (šořovica), paszuly = fazuľa, cseserznye = čerešňa, hirip = hríb, pecserke = pečiarica, jávor = javor, tizza = tis, prosza = proso, mák = mak, kalász = klas, czep = cep.

Maďari nepreberali len všetky názvy poľnohospodárskych plodín a zariadení, ale aj iné názvy, pre ktoré nemali názov, lebo ich slovná zásoba bola obmedzená. Sapka = šatka, galya = gate, taska = taška, pelenka = plienka, csepez = čepiec, ebéd = obed, vacsora = večera, kupez = kupec, aczel = oceľ, apát = apát, oltár = oltár, atď. Vyše 900 slov zo slovenského pôvodu. Ďalšie sú od Turkov, Pečenegov a Kumánov. Linguista Dr. František Miklovič porovnaním dokázal, že reči o „samorastlej“ kultúre Maďarov sú len výmyslom a že Maďari takúto domorodú kultúru nikdy ani nemali. Maďari si nepodmanili Slovákov mečom, lebo nemuseli tak robiť, lebo Arnulfom porazení Svätoplukovi nesvorní synovia sami spôsobili, že sa Veľká Morava rozdrobila, decentralizovala na župy, z ktorých pôvodne vznikla.

Prokopius – byzantský historik vo svojich spomienkach (autor diel: „O vojnách“, „O výstavbe“, „Zatajené dejiny“) konštatuje, že naši predkovia sídlili na území dnešného Slovenska, ktoré zabrali po odchode Germánov, pred rokom 512. V tom čase už obrábali pôdu. Ich susedia boli Longobardi (dlhé brady), ktorí sa pobili s Herulmi (iný germánsky kmeň), ktorí bitku prehrali a utekali cez všetky kmene Slovienov... Syn longobardského kráľa Hildiges, so slovanským vojskom „počtom nie menej ako 6000 mužov“ po úspešnej vojne „... prekročiac rieku Dunaj, vrátil sa späť do oblasti Slovienov“.

Longobardi odišli do severnej Itálie (567 – 568). Ich územie zabrali Avari. Brutálnou silou si podmanili našich predkov. Chodili zimovať do ich osád „... a na lôžka si brali ich ženy a dcéry“. Avarská brutalita spôsobila, že naši predkovia začali sa zjednocovať, aby povstali proti Avarom.

V tom čase prišla (ozbrojená) kupecká karavána z Francie. Viedol ju kupec Samo, ktorý obchodoval so Slovanmi. Mohol sa dohovoriť s našimi predkami. Fredegarova kronika spomína, že pod jeho vedením viedli mnohé úspešné bitky s Avarmi. Bol statočný a preto naši predkovia si ho zvolili za kráľa. (Vo vtedajšej Európe takéto kráľovstvá vznikali a zanikali často.) Desať rokov po Avarskej nadvláde naši predkovia olúpili franských kupcov. Pritom niekoľkých zabili. Kráľ Frankov chcel túto situáciu nejakou urovnať, ale (Fredegarova kronika) „... Pochabý vyslanec riekol Samovi prenáhlené slová, ktoré mu neboli uložené, ba aj vyhrážky, že Samo a ľud jeho ríše sú povinné slúžiť Frankom“. Naši predkovia to pokladali za veľkú urážku, lebo sa cítili slobodnými. Poslanca vyhodili. Franský vojvodca Dagobert mal poraziť jednotky našich predkov, ale sa prepočítal (Fredegar) „... v trojdňovom boji boli mnohé z Dagobertovho vojska pobité mečom a ostatní zanechajúc všetky stany a batožinu, zbabelo sa vrátili do svojich sídlisk“. Samo panoval 35 rokov, mal dvanásť žien (chudák), dvadsať dva synov a pätnásť dcér. Po jeho smrti, kráľovstvo sa rozpadlo.

Podľa pána prezidenta, v neosídlennej oblasti po odchode Avarov vznikla ešte Veľkomoravská ríša. Na tú dobu veľmoc, hlavu, ktorej vo svojich listinách pápež oslovuje ako kráľa.

Maďari sa dostávajú do histórie strednej Európy až roku 892 teda o 380 rokov pozdejšie ako naši predkovia. Nie bez zaujímavosti, ako spojenci Frankov, proti Svätoplukovi, vo výprave, ktorá sa nevydarila.

MUDr. Jaroslav Rafaj